

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

2. Нямецук Г. Кластеризация регионов Украины на основе экономического потенциала / Г. Нямецук / Экономический анализ, 2010 г. - № 5. - С. 141-144.
3. Данилина Н.В. Инновационный розвиток Донецкого региона: Проблемы та перспективи / Н.В. Данилина // Материали другої всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, ДЕГТ: Регіональний збірник наукових праць з економіки Прометей. - Д.: 2011. - № 1 (34). - С. 252-253.
4. Харашівлі Ю. Оцінка ефективності соціально-економічного розвитку регіонів України /Харашівлі Ю // Економіка України. - 2007. - № 9. - С. 55-62.
5. Полохало В.І. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Материали Парламентських слухань у Верховній Раді України 17 червня 2009 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=48718>.
6. Дорофєєва Ю.С. Освіта як головний чинник інноваційного розвитку економіки України / Ю.С. Дорофєєва // Стратегія інноваційного розвитку економіки і соціальної сфери України: матер. II міжнар. наук.-практ. Конф ДІ МАУП. Д., 2010. - С. 477-481.
7. Жихор О.Б. Потенціал інноваційного розвитку регіонів України та його резерви / О.Б. Жихор // Вісник Львівської державної фінансової академії. 2009. - № 16. - С. 2-12.
8. Тищенко Д.О. Обґрунтування доцільності інноваційної діяльності підприємств у регіонах України / О.Д. Тищенко, Н.В. Кулешова // Бізнес Інформ. 2011. - № 1. С.27-32.
9. Бубенко П. Т. Інноваційний потенціал регіону: оцінювання та використання оцінок в механізмі управління розвитком / П. Т. Бубенко, О. Б. Снисаренко // Устойчивое развитие городов. Управление проектами и программы городского и регионального развития: материалы 6 Международной научно-практической конференции. - Харьков: ХНАГХ.- 2008. - С. 34 - 36
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНКУРЕНЦІ НА МАКРОРІВНІ

Бочарова Ю.Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)

Бочарова Ю.Г. Теоретико-методичні засади дослідження результатів конкуренції на макрорівні.

У статті проведено аналіз теоретико-методичних засад дослідження результатів конкуренції на макрорівні. Установлено, що на сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин країни можуть конкурувати між собою за: ресурси (людські, фінансові, мінеральні ресурси та ін.); можливості впливу (на гео-економічну та геополітичну ситуацію, ситуацію на окремих товарних ринках та ін.). Визначено, що найбільш успішними у конкурентній боротьбі є країни, які: володіють, створюють та виступають привабливими об'єктами для залучення ресурсів; мають можливість впливати на ситуацію, що склалася, лобювати свої власні інтереси у різних сферах діяльності. Встановлено, що сьогодні не існує уніфікованого підходу до оцінки результатів конкуренції між країнами – для оцінки результатів конкурентної боротьби між країнами використовується показник конкурентоспроможності. Найбільш авторитетними та репрезентативними є підходи до оцінки результатів конкурентної боротьби між країнами Всесвітнього економічного форуму (WEF) та Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD).

Ключові слова: глобалізація, конкуренція, конкурентоспроможність, методичний підхід, фактори конкурентоспроможності.

Bocharova Yu. Theoretical and methodological basis of the research results of the competition at the macro level.

В статье проведен анализ теоретико-методических основ исследования результатов конкуренции на макроуровне. Установлено, что на современном этапе развития мирового хозяйства и международных экономических отношений страны могут конкурировать между собой за: ресурсы (человеческие, финансовые, минеральные ресурсы и др.); возможности влияния (на гео-экономическую и геополитическую ситуацию, ситуацию на отдельных товарных рынках и др.). Определено, что наиболее успешными в конкурентной борьбе являются страны, которые: владеют, создают и выступают привлекательными объектами для привлечения ресурсов; имеют возможность влиять на ситуацию, лоббировать свои собственные интересы в различных сферах деятельности. Установлено, что сегодня не существует унифицированного подхода к оценке результатов конкуренции между странами - для оценки результатов конкурентной борьбы между странами используется показатель конкурентоспособности. Наиболее авторитетными и репрезентативными являются подходы к оценке результатов конкурентной борьбы между странами Всемирного экономического форума (WEF) и Международного института развития менеджмента (IMD).

Ключевые слова: глобализация, конкуренция, конкурентоспособность, методический подход, факторы конкурентоспособности.

Bocharova Yu. Theoretical and methodological basis of the research results of the competition at the macro level.

In the article theoretical and methodological foundations of macro level competition research results were analyzed. It was established that on the modern stage of the world economy and international economic relations development countries can compete for: resources (human, financial, and other mineral resources.); ability to influence (on the geo-economic and geo-political situation, the situation in some markets, and others). It was determined that countries which are the most successful in the competition must own, create and act as attractive targets for mobilizing resources; have the opportunity to influence the situation, lobbying their own interests in various fields. It was established that there isn't standardized approach of competition results between countries evaluation – scientists use indicator of competitiveness for achieve these goals. The most authoritative and representative approaches are approaches of World Economic Forum (WEF) and the International Institute for Management Development (IMD).

Keywords: globalization, competition, competitiveness, methodical approach, competitive factors.

Постановка проблеми. Глобалізація за своєю сутністю – це складне, багатогранне та нелінійне явище, яке має не лише еволюційно-прогресивний, але й конфліктогенний потенціал, що знаходить прояв, з одного боку, у посиленні інтеграційних процесів, а, з іншого боку, у загостренні конкуренції між суб'єктами міжнародних економічних відносин. З огляд на все зазначене вище, досить логічним є те, що сьогодні фіксується значний інтерес як з боку представників наукової спільноти, так і бізнесу до феномену конкуренції. Однак, незважаючи на значний науковий та практичний інтерес до феномену конкуренції (С. Анхольт, М. Портер, Дж. Данінг, П. Кругман, Дж. Сакс, Х. Сала-і-Мартін, С. Джерелі, Х. Мун та ін.), а також те, що перші цілісні положення теорії конкуренції були сформульовані ще в середині XVIII століття, сьогодні не існує уніфікованого підходу до розуміння сутності, факторів, методів та моделей конкуренції на макрорівні – рівні конкуренції між країнами.

Виділення невирішеної проблеми. Існуючі сьогодні теоретичні положення, здебільшого, є результатом екстраполяції основних положень теорії конкуренції на мікрорівні і не враховують специфіки механізму конкуренції на макрорівні. Беручи до уваги все зазначене вище, сьогодні існує нагальна потреба у дослідженні та розвитку теоретико-методологічних засад конкуренції на макрорівні.

Мета даної роботи зводиться до аналізу теоретико-методичних засад дослідження результатів конкуренції на макрорівні.

Результати дослідження. Проведений аналіз економічної літератури [1-5] дозволяє зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин країни можуть конкурувати між собою за:

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

- ресурси (людські, фінансові, мінеральні ресурси та ін.);
- можливість впливу (на гео економічну та геополітичну ситуацію, ситуацію на окремих товарних ринках та ін.).

Як результат, найбільш успішними у конкурентній боротьбі є країни, які:

- по-перше, володіють, створюють та виступають привабливими об'єктами для залучення ресурсів;
- по-друге, мають можливість впливати на ситуацію, що склалася, лобювати свої власні інтереси у різних сферах діяльності.

Крім того, як свідчить проведений аналіз, сьогодні не існує уніфікованого підходу до оцінки результатів конкуренції між країнами.

У цілому, можна виділити п'ять міжнародних інститутів, які систематично здійснюють таку оцінку за унікальними методиками – це: Всесвітній економічний форум (WEF) [1], Міжнародний інститут розвитку менеджменту (IMD) [2], Мексиканський інститут конкурентоспроможності (IMCO) [3], Корейський інститут дослідження промислової політики (IPS) [4] та Японський центр економічних досліджень (JCER) [5]. Із зазначених вище інститутів, як свідчать результати дослідження, найбільш авторитетними та репрезентативними є підходи Всесвітнього економічного форуму (WEF) та Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD). Зазначені два інститути як інтегральний показник для оцінки результатів конкурентної боротьби між країнами використовують показник конкурентоспроможності, під яким у найбільш широкому значенні розуміється спроможність до конкуренції.

У межах підходу WEF конкурентоспроможність розуміється як «...сукупності інститутів, політик та факторів, які визначають рівень продуктивності країни» [1].

Станом на початок 2015 р. WEF здійснює оцінку конкурентоспроможності країн на основі аналізу більше 100 показників (1/3 показників – статистичні дані, а 2/3 – це експертні оцінки), згрупованих у 12 груп факторів (показників):

- 1) якість інституційного середовища;
- 2) якість та рівень розвитку інфраструктури;
- 3) макроекономічна стабільність;
- 4) рівень охорони здоров'я та освіти;
- 5) вища освіта та професійна підготовка;
- 6) ефективність товарного ринку;
- 7) ефективність ринку робочої сили;
- 8) ефективність фінансового ринку;
- 9) технологічну підтримку бізнес-процесів;
- 10) розмір ринку;
- 11) рівень розвитку бізнесу;
- 12) інновації.

Усі фактори, згруповані у три блоки – субіндекси, значимість яких, в залежності від стадії розвитку національної економіки країн (за аналогією із стадіями життєвого циклу країн, запропонованих М. Портером), варіює: основні вимоги, катализатори ефективності та фактори розвитку інноваційного потенціалу. При цьому слід зазначити, що стадія розвитку національної економіки визначається з огляду на значення показника ВВП на душу населення та корегується з огляду на залежність національної економіки від експорту мінеральних ресурсів. Так, у цілому, якщо ВВП на душу населення країни становить менше 2000 дол., то країна знаходиться на першій стадії розвитку – стадія розвитку на основі факторів, 2000-2999 дол. – для країни характерна трансформаційна стадія – перехід від першої стадії до другої – трансформаційна стадія 1; 3000-8999 дол. – країна знаходиться на другій стадії розвитку – стадія розвитку на основі ефективності; 9000-17000 – для країни характерна трансформаційна стадія – перехід від другої до третьої стадії – трансформаційна стадія 2; більше 17000 – країна знаходиться на третій стадії розвитку – стадія розвитку на основі інновацій.

Алгоритм оцінки рівня глобальної конкурентоспроможності країн WEF включає 6 етапів:

- 1) формується база вихідних даних, яка включає 12 груп показників;
- 2) проводиться нормалізація даних;
- 3) визначається стадія розвитку країни та встановлюються коефіцієнти вагомості кожного з трьох блоків факторів (показників);
- 4) розраховується значення субіндексів для кожної країни та проводиться ранжування країн за значенням розрахованих субіндексів;
- 5) субіндекси агрегуються у єдиний індекс – інтегральний показник (рис. 1);
- 6) проводиться ранжування країн за значенням інтегрального індексу - визначається рівень конкурентоспроможності країни.

Стадія розвитку на основі факторів	$ІГК = 3/5$ субіндексу «Базові вимоги» + $7/20$ субіндексу «Катализатори ефективності» + $1/20$ субіндексу «Інноваційні та розвинені фактори»
Транзитивна стадія 1	$ІГК = 1/2$ субіндексу «Базові вимоги» + $9/20$ субіндексу «Катализатори ефективності» + $1/20$ субіндексу «Інноваційні та розвинені фактори»
Стадія розвитку на основі ефективності	$ІГК = 2/5$ субіндексу «Базові вимоги» + $1/2$ субіндексу «Катализатори ефективності» + $1/10$ субіндексу «Інноваційні та розвинені фактори»
Транзитивна стадія 2	$ІГК = 3/10$ субіндексу «Базові вимоги» + $1/2$ субіндексу «Катализатори ефективності» + $1/5$ субіндексу «Інноваційні та розвинені фактори»
Стадія розвитку на основі інновацій	$ІГК = 1/5$ субіндексу «Базові вимоги» + $1/2$ субіндексу «Катализатори ефективності» + $3/10$ субіндексу «Інноваційні та розвинені фактори»

Рис. 1. Особливості розрахунку ІГК для країн, що знаходяться на різних стадіях розвитку[1]

Як свідчать результати дослідження WEF, у 2014-2015 рр. 37 із 144 країн, охоплених дослідженням, це країни, які знаходяться на стадії розвитку на основі факторів; 16 – на трансформаційній стадії 1; 30 – країни, які знаходяться на другій стадії розвитку – стадія розвитку на основі ефективності; 24 – країни, які знаходяться на трансформаційній стадії 2; 37 – на третій стадії розвитку - стадія розвитку на основі інновацій. Слід зазначити, що країни, що знаходяться на третій стадії розвитку, це країни, які досягли найбільших успіхів у глобальній конкурентній боротьбі – Австралія, Австрія, Бельгія, Канада, Кіпр, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Гонконг, Ісландія, Ірландія, Ізраїль, Італія, Японія, Корея, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Португалія, Пуерто-Ріко, Катар, Сінгапур, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Тайвань, Тринідад і Тобаго, Об'єднане Королівство, США.

Таким чином, відповідно до результатів дослідження WEF, сьогодні найбільш конкурентоспроможними та успішними у конкурентній боротьбі країнами та національними економіками є: США, Швейцарія, Фінляндія, Швеція, Німеччина, Японія, Нідерланди, Канада, Сінгапур, а найменш конкурентоспроможними – Чад, Бурунді, Мавританія, Зімбабве, Буркіна-Фасо, Східний Тимор, Непал та Мозамбик (табл. 1).

Таблиця 1 – Найбільш конкурентоспроможні країни світу (WEF)[1]

Місце у рейтингу	Рік		
	2010-2011	2012-2013	2014-2015
1	Швейцарія	Швейцарія	Швейцарія
2	Швеція	Сінгапур	Сінгапур

**ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

3	Сінгапур	Фінляндія	США
4	США	Швеція	Фінляндія
5	Німеччина	Нідерланди	Німеччина
6	Японія	Німеччина	Японія
7	Фінляндія	США	Гонконг
8	Нідерланди	Об'єднане королівство	Нідерланди
9	Данія	Гонконг	Об'єднане королівство
10	Канада	Японія	Швеція
Загальна кількість країн у рейтингу	139	144	144

Як свідчить проведений аналіз, протягом 2010-2014 рр. країни-лідери глобальної економіки (за версією WEF) не тільки продовжили утримувати свої лідерські позиції, але й покращили свій рейтинг. Виключення становить лише Швеція, яка за зазначений період погіршила свій рейтинг. Так, протягом періоду, що аналізується, Швеція погіршила свій рейтинг на 8 пунктів, у той час, як Сінгапур та США покращили на 1 позицію, Фінляндія та Об'єднане Королівство – на 3, Гонконг – на 4. При цьому слід зазначити, що така динаміка позицій країн-лідерів у рейтингу пов'язана, у першу чергу, із відповідними змінами їх власних параметрів функціонування та розвитку (табл. 2)

Таблиця 2 – Інтегральний індекс – показник глобальної конкурентоспроможності[1]

Країна	Рік						Абсолютне відхилення за 2010-2014 рр.	
	2010-2011		2012-2013		2014-2015		місце	індекс
	місце	індекс	місце	індекс	місце	індекс		
Швейцарія	1	5,70	1	5,72	1	5,70	-	-
Сінгапур	3	5,48	2	5,67	2	5,65	+1	0,17
США	4	5,43	7	5,47	3	5,54	+1	0,11
Фінляндія	7	5,37	3	5,55	4	5,50	+3	0,13
Німеччина	5	5,39	6	5,48	5	5,49	0	0,1
Японія	6	5,37	10	5,40	6	5,47	0	0,1
Гонконг	11	5,30	9	5,41	7	5,46	+4	0,16
Нідерланди	8	5,33	5	5,50	8	5,45	-	0,12
Об'єднане королівство	12	5,25	8	5,45	9	5,41	+3	0,16
Швеція	2	5,56	4	5,53	10	5,40	-8	-0,16

Примітка: знак «+» вказує на покращення позиції, «-» - на погіршення.

Як свідчить проведений аналіз, у 2010-2014 рр. негативний вплив на рівень конкурентоспроможності з боку групи факторів «Базові вимоги» відчували такі країни, як: Швейцарія, Фінляндія, США, Німеччина, Гонконг, Нідерланди, Об'єднане королівство та Швеція; групи факторів «Каталізатори ефективності» - Швейцарія, Сінгапур, Гонконг, Швеція; групи факторів «Інноваційні фактори» - Сінгапур, США, Японія, Швеція (табл. 3).

Таблиця 3 – Комплексні показники глобальної конкурентоспроможності[1]

Країна	Рік				Абсолютне відхилення за 2010-2014 рр.	
	2010-2011		2014-2015		місце	індекс
	місце	індекс	місце	індекс		
1	2	3	4	5	6	7
Базові вимоги (якість інституційного середовища; якість та рівень розвитку інфраструктури; макроекономічна стабільність; рівень охорони здоров'я та освіти)						
Швейцарія	2	6,05	4	6,17	-2	0,12
Сінгапур	3	6,05	1	6,34	2	0,29
США	32	5,31	33	5,15	-1	-0,16
Фінляндія	5	5,97	8	5,97	-3	-
Німеччина	6	5,89	11	5,91	-5	0,02
Японія	26	5,35	25	5,47	1	0,12
Гонконг	1	6,12	3	6,19	-2	0,07
Нідерланди	9	5,82	10	5,95	-1	0,13
Об'єднане королівство	12	5,25	24	5,49	-12	0,24
Швеція	4	5,98	12	5,86	-8	-0,12
Каталізатори ефективності (вища освіта та професійна підготовка; ефективність товарного ринку; ефективність ринку робочої сили; ефективність фінансового ринку; технологічну підтримку бізнес-процесів; розмір ринку)						
Швейцарія	4	5,41	5	5,49	-1	0,08
Сінгапур	1	5,49	2	5,68	-1	0,19
США	3	5,46	1	5,71	2	0,25
Фінляндія	14	5,09	10	5,27	4	0,18
Німеччина	13	5,11	9	5,28	4	0,17
Японія	11	5,17	7	5,35	4	0,18
Гонконг	2	5,48	3	5,58	-1	0,1
Нідерланди	8	5,24	8	5,28	-	0,04
Об'єднане королівство	7	5,28	4	5,51	3	0,23
Швеція	5	5,32	12	5,25	-7	-0,07
Інноваційні фактори (рівень розвитку бізнесу; інновації)						
Швейцарія	2	5,71	1	5,74	1	0,03

**ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6	7
Сінгапур	10	5,07	11	5,13	-1	0,06
США	4	5,53	5	5,54	-1	0,01
Фінляндія	6	5,43	3	5,57	3	0,14
Німеччина	5	5,51	4	5,56	1	0,05
Японія	1	5,72	2	5,68	-1	-0,04
Гонконг	24	4,46	23	4,75	1	0,29
Нідерланди	8	5,16	6	5,41	2	0,25
Об'єднане королівство	12	4,98	8	5,21	4	0,23
Швеція	3	5,67	7	5,38	-4	-0,29

Примітка: знак «+» вказує на покращення позиції, «-» - на погіршення

Як було зазначено вище, авторську методику оцінки рівня національної конкурентоспроможності запропоновано й Міжнародним інститутом розвитку менеджменту (IMD), який займається оцінкою конкурентоспроможності країн та їх національних економік з 1989 року та оприлюднює за результатами своєї роботи звіт – World Competitiveness Yearbook.

У межах IMD під конкурентоспроможністю розуміється «...спроможність країни створювати та підтримувати середовище, яке створює можливість для більш ефективної діяльності підприємств та забезпечує більш високий рівень добробуту її громадянам» [2].

Відповідно до підходу IMD, оцінка конкурентоспроможності здійснюється шляхом аналізу 331 показника (2/3 показників – статистичні дані, а 1/3 – експертні оцінки), згрупованих у 4 блоки факторів (показників): 1) економічна ситуація; 2) ефективність уряду; 3) ефективність бізнесу; 4) інфраструктура, кожна з яких включає 5 додаткових підгруп.

Таким чином, інтегральний показник конкурентоспроможності, який надається IMD, складається з двадцяти субіндексів, питома вага кожного з яких у ході підрахунку інтегрального індексу конкурентоспроможності дорівнює 5%.

Алгоритм оцінки національної конкурентоспроможності IMD включає 4 етапи:

- 1) формується база вихідних даних, яка включає 4 блоки показників, кожен з яких в свою чергу включає п'ять підгруп;
- 2) розраховуються комплексні показники конкурентоспроможності для кожного блоку факторів;
- 3) розраховується інтегральний показник конкурентоспроможності;
- 4) здійснюється ранжування країн за значенням інтегрального показника - визначається рівень конкурентоспроможності.

Відповідно до результатів дослідження IMD, лідерами за рівнем конкурентоспроможності на початку XXI століття виступають такі країни та національні економіки, як: США, Гонконг, Сінгапур, Австралія, Швейцарія, Швеція, Канада, Фінляндія, Данія, Норвегія, а аутсайдерами – Венесуела, Україна, Хорватія, Аргентина, Румунія, Росія та Індонезія (табл.4).

Таблиця 4 - Найбільш конкурентоспроможні країни світу (IMD)[2]

Місце у рейтингу	Рік		
	2010-2011	2012-2013	2014-2015
1	Сінгапур	Гонконг	США
2	Гонконг	США	Швейцарія
3	США	Швейцарія	Сінгапур
4	Швейцарія	Сінгапур	Гонконг
5	Австралія	Швеція	Швеція
6	Швеція	Канада	Німеччина
7	Канада	Тайвань	Канада
8	Тайвань	Норвегія	ОАЕ
9	Норвегія	Німеччина	Данія
10	Малайзія	Катар	Норвегія
Загальна кількість країн у рейтингу	60	60	60

Як свідчить проведений аналіз, у 2010-2014 рр. майже всі країни-лідери рейтингу міжнародної конкурентоспроможності покращили свої позиції, виключення становлять лише – Сінгапур, Гонконг та Норвегія, які протягом періоду, що аналізується, погіршили свої позиції (табл.5).

Таблиця 5 – Інтегральний індекс – показник міжнародної конкурентоспроможності[2]

Країна	Рік			Абсолютне відхилення за 2010-2014 рр.
	2010	2012	2014	
США	3	2	1	2
Швейцарія	4	3	2	2
Сінгапур	1	4	3	-2
Гонконг	2	1	4	-2
Швеція	6	5	5	1
Німеччина	16	9	6	10
Канада	7	6	7	0
ОАЕ	н/д	16	8	
Данія	13	13	9	4
Норвегія	9	8	10	-1

Примітка: знак «+» вказує на покращення позиції, «-» - на погіршення

Зазначена динаміка інтегральних показників конкурентоспроможності країн у 2010-2014 рр. була обумовлена змінами, що мали місце у економіці, роботі уряду та бізнесу, розвитку інфраструктури (табл.6).

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Таблиця 6 – Комплексні показники міжнародної конкурентоспроможності[2]

Країна	Рік			Абсолютне відхилення за 2010-2014 рр.
	2010	2012	2014	
1	2	3	4	5
Економічна ситуація				
США	1	1	1	0
Швейцарія	10	7	10	0
1	2	3	4	5
Сінгапур	5	9	6	-1
Гонконг	4	4	7	-3
Швеція	15	17	16	-1
Німеччина	9	5	8	1
Канада	12	12	13	-1
ОАЕ	н/д	11	3	-
Данія	30	31	23	7
Норвегія	19	16	26	-7
Ефективність уряду				
США	22	22	22	0
Швейцарія	3	4	3	0
Сінгапур	2	2	4	-2
Гонконг	1	1	2	-1
Швеція	13	8	10	3
Німеччина	28	19	16	12
Канада	10	9	8	2
ОАЕ	н/д	3	1	-
Данія	11	11	11	0
Норвегія	7	6	6	1
Ефективність бізнесу				
США	13	11	1	12
Швейцарія	7	7	2	5
Сінгапур	1	2	7	-6
Гонконг	2	1	3	-1
Швеція	9	5	8	1
Німеччина	25	17	9	16
Канада	10	9	10	0
ОАЕ	н/д	19	15	-
Данія	11	15	11	0
Норвегія	8	8	6	2

Продовження таблиці 6

1	2	3	4	5
Інфраструктура				
США	1	1	1	0
Швейцарія	3	2	2	1
Сінгапур	11	8	10	1
Гонконг	23	18	21	2
Швеція	2	3	4	-2
Німеччина	8	7	8	0
Канада	4	6	6	-2
ОАЕ	н/д	37	38	-
Данія	5	4	3	2
Норвегія	7	9	12	-5

Примітка: знак «+» вказує на покращення позиції, «-» - на погіршення

Висновки та пропозиції. Проведений аналіз методичних підходів до оцінки результатів конкуренції на макrorівні дозволяє стверджувати, що:

- 1) як інтегральний показник оцінки результатів конкурентної боротьби між країнами використовується показник конкурентоспроможності;
- 2) найбільш репрезентативними на сьогодні є результати досліджень Всесвітнього економічного форуму (як з огляду на обсяг вибірки країн, так і показників, які враховуються);
- 3) усі міжнародні інститути, що систематично займаються оцінкою конкурентоспроможності країн, використовують схожий алгоритм її оцінки;
- 4) до основних відмінностей методичних підходів до оцінки конкурентоспроможності, що використовуються міжнародними інститутами, необхідно віднести: система факторів (як за кількістю блоків факторів, що аналізуються, так і за їх складом); спосіб визначення коефіцієнтів вагомості факторів; пропорції використання статистичної та експертної інформації;
- 5) група країн-лідерів рейтингів конкурентоспроможності представлена такими країнами, як: США, Швейцарія, Швеція, Норвегія, Німеччина, Данія, Канада, Австралія, Сінгапур, Гонконг.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <<http://www.weforum.org>>.
2. Офіційний сайт Міжнародного інституту розвитку менеджменту [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <<http://www.imd.ch>>.
3. Офіційний сайт Мексиканського інституту конкурентоспроможності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <<http://imco.org.mx>>.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

4. Офіційний сайт Корейського інституту дослідження промислової політики [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <<http://www.ips.or.kr>>.
5. Офіційний сайт Японського центру економічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.jcer.or.jp>>.

РЕАЛИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ПРОЕКТОВ НА РЕГИОНАЛЬНОМУ РИВНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Василенко І.А., к.е.н., доцент кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Василенко І.А. Реалізація національних проектів на регіональному рівні: зарубіжний досвід

У статті розглядаються особливості реалізації національних проектів в різних країнах світу. Визначено, що регіони світу і країни різною мірою схильні до дії універсальних процесів, оскільки вони характеризуються різним рівнем економічного, технологічного та соціального розвитку, а також між регіонами світу (і континентами), а також країнами існують величезні виробничо-економічні розриви і диспропорції. Констатовано, що країни з розвинутою ринковою економікою довго йшли до визнання необхідності використання проектних інструментів у вирішенні проблем сталого регіонального розвитку. Проаналізовано вплив національної програми «Стратегія зростання» (Growth Strategy) на досягнення сталого регіонального розвитку адміністративних регіонів Данії. Прийнята загальнонаціональна антикризова програма «Стратегія зростання», розроблені на її основі проекти та підпрограми регіонів дозволили ввести в дію нові можливості економічного зростання. Розглянуто програми, які реалізуються у США, зокрема у штаті Нью-Йорк та їх вплив на економіку штату. Окремлено ключові проблеми штатів, які вирішуються не тільки за програмою кожного регіону окремо, але, насамперед, на основі комплексної програми країни, в якій окреслено основні завдання, які треба вирішувати в центрі і на місцях, найважливіші напрямки системних дій в даній області, здійснювані з урахуванням специфіки становища окремих регіонів, їх реальних можливостей. Висвітлено досвід Німеччини в реалізації цільових національних програм.

Ключові слова: регіон, національний проект, зарубіжний досвід.

Василенко І.А. Реализация национальных проектов на региональном уровне: зарубежный опыт

В статье рассматриваются особенности реализации национальных проектов в разных странах мира. Определено, что регионы мира и страны в разной степени подвержены воздействию универсальных процессов, поскольку они характеризуются разным уровнем экономического, технологического и социального развития, а также между регионами мира (и континентами) и странами существуют огромные производственно-экономические разрывы и диспропорции. Констатировано, что в странах с развитой рыночной экономикой долго шли к признанию необходимости использования проектных инструментов в решении проблем устойчивого регионального развития. Проанализировано влияние национальной программы «Стратегия роста» (Growth Strategy) на достижение устойчивого регионального развития административных регионов Дании. Общациональная антикризисная программа «Стратегия роста», разработанная на ее основе проекты и подпрограммы регионов позволили ввести в действие новые возможности экономического роста. Рассмотрены программы, которые реализуются в США, в частности в штате Нью-Йорк и их влияние на экономику штата. Определены ключевые проблемы штатов, решаются не только по программе каждого региона отдельно, но, прежде всего, на основе комплексной программы страны, в которой обозначены основные задачи, которые необходимо решать в центре и на местах, важнейшие направления системных действий в данной области, осуществляемые с учетом специфики положения отдельных регионов, их реальных возможностей. Освещен опыт Германии в реализации целевых национальных программ.

Ключевые слова: регион, национальный проект, зарубежный опыт.

Vasylenko I. The implementation of national projects at the regional level: foreign experience

The article discusses the features of the implementation of national projects in different countries around the world. Determined that the regions of the world and countries to varying degrees, affected by the universal processes, since they are characterized by different levels of economic, technological and social development, as well as between regions of the world (and continents), and there is vast production and economic gaps and imbalances. It was stated that in countries with developed market economy long gone to the recognition of the need for design tools in solving the problems of sustainable regional development. Analyzed the impact of the national program "Growth Strategy" (Growth Strategy) to achieve sustainable regional development of administrative regions in Denmark. National anti-crisis program "Growth Strategy", developed on the basis of its projects and sub-regions allowed to introduce new opportunities for economic growth. Consider the program being implemented in the United States, particularly in New York and their impact on the economy of the state. Identifies key issues states decide not only on the program in each region separately, but, above all, on the basis of a comprehensive program of the country in which identified the main challenges that must be addressed in the center and in the field, the most important directions of systemic action in this area, carried out with taking into account the specific situation of individual regions and their real possibilities. Illuminated by the German experience in the implementation of targeted national programs.

Keywords: region, a national project, the international experience.

Постановка проблеми. Загальні проблеми глобальної економіки прийнято аналізувати, виходячи з об'єктивних тенденцій, таких, як інтернаціоналізація продуктивних сил, інтеграція, які розглядаються як універсальні категорії, що визначають динаміку розвитку як в цілому світової економіки і міжнародних економічних відносин, так і окремих країн. Але при цьому очевидно, що різні регіони світу і країни різною мірою схильні до дії універсальних процесів, оскільки вони характеризуються різним рівнем економічного, технологічного та соціального розвитку. Між регіонами світу (і континентами), а також країнами існують величезні виробничо-економічні розриви і диспропорції. Рівномірно в цілому розвинені, наприклад, Західна Європа, Японія і Північна Америка (без Мексики), але найбільші контрасти існують в Азії, Африці, Латинській Америці, Росії, азійських і закавказьких державах [1].

Аналіз останніх досліджень і результатів. Питанням проблеми реалізації національних та регіональних проектів присвячені праці таких учених, як Я.А. Жаліло, Е.В. Слепан, С.І. Бандур та інших. Проте недостатньо уваги приділено питанням вивчення та адаптації зарубіжного досвіду реалізації національних проектів на регіональному рівні.

Виділення невирішеної проблеми. Незважаючи на велику кількість публікацій за цією проблематикою, реалізація національних проектів на регіональному рівні не стоїть на місці і тому потребує постійного дослідження та аналізу.

Мета наукової статті: Метою статті є ознайомлення та проведення аналізу зарубіжного досвіду реалізації національних проектів на рівні регіону.

Результати дослідження. Відомо, що територіальні диспропорції є природним явищем, характерним як для всієї системи світової економіки, так і для окремих континентальних регіонів і країн. У той же час в них є свої особливості. Якщо спочатку вони виявилися як результат відмінностей географічного положення, різних природних і кліматичних умов, характеру і рівня розвитку продуктивних сил, то згодом, поступово, в міру цивілізаційно-культурного прогресу і типу розвитку, обраного державами, вони загострилися, або навпаки істотно згладилися. У той же час стало очевидним, що стійкий і постійний економічний ріст забезпечують ті країни, які добилися істотних успіхів у справі ліквідації територіальних протиріч, що закладає загальну базу для рівномірного соціально-економічного розвитку країни (в територіальному розрізі) і великих можливостей в політиці соціальної справедливості. Це досить переконливо представлено матеріалами офіційних доповідей і звітів міжнародних організацій, в тому числі інститутів ООН, в документах і матеріалах Євросоюзу, міжнародних